

Claudiu SACHELARIE*

**BĂTĂLIA GALAȚIULUI ȘI URMĂRILE SALE ÎN BRĂILA OCUPATĂ
(12 IANUARIE – 23 IANUARIE 1918)**

**THE BATTLE OF GALAȚI AND ITS CONSEQUENCES IN THE
OCCUPIED BRĂILA (JANUARY, 12 – 23, 1918)**

– *Abstract* –

The Lower Danube area was part of the Romanian front that separated, through the Siret line, the two belligerent camps: the Romanians and the Russians on the north of Siret river. In January 1918, there was a conflict between the former Allies, Romanians and Russians, from which the Germans benefited. This study presents the fights in Galati and their effects upon the occupied Brăila, using unpublished historical sources (the memoirs of German general Robert Kosch and photographs).

Keywords: World War I, Galați, Brăila, Robert Kosch, military occupation, 1918.

Un episod de o mare intensitate de pe sectorul de front al Siretului Inferior a fost bătălia pentru Galați de la sfârșitul lunii ianuarie 1918. Revoluția bolșevică din 7 noiembrie 1917 a avut un efect dezastruos pentru români. Armata rusă aflată pe frontul românesc s-a dezintegrat. În lunile următoare soldații ruși își părăsesc pozițiile periclitând întregul front. Generalii ruși nu mai au nici un control asupra propriilor soldați. Rușii din Moldova se retrag spre Prut. În timpul retragerii provoacă tot felul de neplăceri locuitorilor. Armata română trebuia să ia măsuri. Astfel, românii încearcă să organizeze retragerea armatei ruse din România printr-un cumul de măsuri, precum delimitarea traseului spre graniță, dezarmarea trupelor, limitarea jafurilor și, cel mai important, înlocuirea trupelor rusești de pe linia frontului cu ostași români¹. Cu toate încercările românilor de a preîntâmpina

* Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați (claudiuth@yahoo.com).

¹ Arhivele Militare Freiburg (în continuare A.M.F.), fond N 754, dosar, 9, fila 55.

problemele provocate de ruși, au existat episoade conflictuale în diferite zone ale țării: la Galați, Pașcani, Spătărești, Mihăileni².

Armata a VI-a rusă, care ocupa sectorul de front dintre Tecuci și Galați, era cea mai bolșevizată trupă de pe frontul românesc³. Ea era constituită din trei corpuri de armată (șase divizii) și ocupa sectoarele Ivești, Hanu Conachi, Vameșul, Piscu, Șendreni și Galați. Efectivul fiecărei divizii era de 6000 de ostași. În spatele armatei ruse, românii ocupau sectorul Tecuci-Galați cu divizia a 4 – a, având cartierul diviziei la Pechea. La Tecuci și în întreaga regiune erau detașamente însărcinate să-i supravegheze pe ruși și să prevină jafurile⁴. La 12 ianuarie 1918, o delegație de soldați ai Diviziei a 13-a ruse, de la Vameșul, s-a prezentat la cartierul diviziei a 4-a române pentru a anunța că începând cu a doua zi, divizia rusă va pleca de pe front, spre a trece Prutul în Basarabia. Românii le-au răspuns rușilor că ordinul generalului Șcerbacev interzicea părăsirea frontului. Delegații ruși au replicat că ei nu îl recunosc pe Șcerbacev ca superior și prin urmare își vor îndeplini obiectivul. Rușii i-au amenințat pe români că în cazul în care se vor opune retragerii, vor apela la forță, distrugând totul în cale. Neintimidați de amenințările rușilor, românii iau dispozițiile necesare pentru împiedicarea rușilor de a se retrage. Pentru scurt timp rușii se liniștesc.

Tensiunile dintre soldații români și soldații ruși creșteau în intensitate. Marcel Fontaine amintește în memoriile sale un episod ce a avut loc la Galați. La 17 ianuarie, câțiva soldați români au vrut să smulgă epoleții unui colonel rus. S-a produs o încăierare, dar serviciul de ordine român a restabilit liniștea. Însă la sfârșitul reprezentației un pluton de infanterie român a intervenit deschizând focul împotriva rușilor. Au fost uciși doi ruși, iar colonelul rus a scăpat cu viața datorită unității românești care l-a însoțit până la domiciliu⁵.

La 16 ianuarie, Divizia a 40-a rusă, care ocupa sectorul Hanu Conachi, a părăsit frontul și a pornit, pe trei coloane, spre est cu direcția Pechea. Detașamente românești i-au oprit pe ruși și i-au întors în poziție. Aceeași manevră au încercat-o și rușii din Divizia a 12-a rusă. Vârful coloanei a fost întâmpinat de români lângă Slobozia Conachi și a fost dezarmat. Rușii s-au înapoiat pe front, fiind urmăriți de patrulele românilor.

² Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916-1919*, ediția a II-a, vol. III, București, Editura Casei Școalelor, 1929, pp. 36-46.

³ *Ibidem*, p. 36.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Marcel Fontaine, *Jurnal de război: misiune în România: noiembrie 1916 – aprilie 1918*, București, Editura Humanitas, p. 329.

La aripa stângă a frontului Armatei a VI-a ruse, în regiunea Galaților, se găsea Corpul IV siberian, considerat o unitate de elită ce se distinsese atât în războiul ruso-japonez, cât și în timpul Marelui Război. Divizia a 9-a a acestui corp de armată, care avea cartierul la Șendreni, a plecat de pe front și a pornit în marș pe șoseaua Tecuci-Galați cu intenția de a trece Prutul în Basarabia. Comitetul Diviziei a 10-a, care se găsea în Galați, încerca să deschidă drumul Diviziei a 9-a.

Situația devine alarmantă la Galați, unde un întreg corp de armată amenință cu forța. Comandorul de marină Niculescu Rizea, comandantul sectorului Galați, primește ordinul să ia măsuri ca să bareze drumul coloanelor ruse spre est și să apere orașul, iar colonelul Bădescu are misiunea de a ataca dinspre nord și vest coloanele ruse, care sunt angajate în defileul dintre bălțile Malina, Calica și Siret⁶.

În zilele de 20 și 21 ianuarie 1918 se va da o bătălie în jurul Galaților între fracțiuni ale Diviziei a 4-a române și Corpul al IV-lea siberian. Comandorul Rizea și-a dispus forțele de care dispunea împrejurul Galaților. Cea mai mare parte a trupelor, două companii și jumătate din regimentul 21, au fost postate pe dealul Țiglina, pentru a opri ieșirea rușilor din defileul dintre balta Calica și Siret, pe unde se aștepta atacul principal. Tot în acest punct se găseau și două baterii pe afete fixe, ale marinei, o escadrilă de 4 vedete, un torpilor și o șalupă. O companie a ocupat poziție lângă bateriile Marinei, cu fața spre oraș, pentru a preveni un eventual atac al rușilor din Galați. Mici detașamente au fost postate la nord-vest de oraș, spre Filești și la est, spre Reni, pentru a opri eventualele atacuri, iar în oraș a fost oprit un detașament de marină și două plutoane de infanterie, cu scopul de a supraveghea trupele ruse ale Diviziei a 10-a și pentru a interveni împotriva lor la nevoie⁷.

Rușii încep să înainteze din două direcții: dinspre nord-vest, de la Filești, înaintează regimentul 34; dinspre vest, de la Șendreni, înaintează grosul Diviziei a 9-a. Patrulă puternice rusești se strecoară pe la sud de Baltița, surprind avanposturile române de pe Țiglina și capturează un ofițer și 14 soldați. Comandantul orașului cere ajutoare de la brigadă: tot ce i se poate trimite este o companie de mitraliere și o jumătate de companie de infanterie de 70 de oameni. Cu ei se întărește atât detașamentul dinspre Filești, care oprește înaintarea rușilor de la Filești spre Galați, cât și trupa de gardă din oraș, care îi oprește pe ruși să ridice și să înarmeze cele 23 de mitraliere din depozitul Diviziei a 10-a din strada Daciană, cu care doreau să atace din spate trupele române de la Țiglina⁸.

⁶ *Ibidem*, pp. 36-37.

⁷ *Ibidem*, p. 38; vezi și Charles Upson Clark, *România unită*, f.l., Editura Malasi, f.a., p. 179.

⁸ *Ibidem*, p. 39.

Detașamentul român, trimis de Brigada a 7-a la Șendreni ca să oprească înaintarea grupului Diviziei a 9-a este prea slab. Românii se retrag pe dealurile de la nordul satului, iar rușii ajung la Movileni, unde își așează tunurile în baterii îndreptate împotriva orașului. O delegație de soldați din Divizia a 9-a se prezintă la Galați și cer să li se permită trecerea prin oraș, până la ora 3 după amiază, în caz contrar vor bombarda orașul și vor forța trecerea. Comandantul român le răspunde că are ordin să le oprească trecerea. Artileria rusă începe atunci bombardarea orașului la ora 3 după amiază. Nouă baterii de la Movileni trag asupra orașului timp de patru ceasuri. Artileriștii ruși trag însă fără a controla tirul și pricinuesc pagube neînsemnate. Bateriile marinei române ripostează, trăgând atât asupra bateriilor ruse cât și asupra rezervelor de infanterie⁹.

Bombardamentul a ținut până la orele 7 seara. În timpul nopții au avut loc ciocniri violente între patrulele de infanterie, iar încercările pe care le-a făcut colonelul Bădescu, comandantul brigăzii a 8-a, prin parlamentari, pentru a-i convinge pe ruși să depună armele, au rămas fără rezultat. Rușii continuă să bombardeze orașul și a doua zi, 21 ianuarie, iar în același timp pregătesc un atac concentric asupra Galațiului. La aripa de vest, trupele Diviziei a 9-a atacă cu putere și ocupă gâtul dintre balta Mălina și Siret. La centru, trupe rusești de infanterie și artilerie din Divizia a 10-a, care erau cantonate în cazărmile Țiglinei și la gura Siretului, se concentrează în spatele detașamentului românesc de la Țiglina, îl atacă prin surprindere și capturează prima linie situată pe botul dealului Țiglina, în fața lacului Calica. Restul trupelor române este respins pe linia a doua, aproape de valea Țiglinei, la 800 de metri de bateriile marinei.

La est, situația românilor este la fel de grea. Vasele și pichetele românești de pe Prut au fost dezarmate. Detașamentele române de la Reni și Giurgiulești, de peste Prut, au fost și ele dezarmate. O baterie grea rusească și 6 mitraliere au fost așezate pe dealul Giurgiulești, pe malul Prutului, iar un detașament, format din două companii de mitraliere, un escadron de cavalerie și o baterie de artilerie, a trecut Prutul, înaintând spre Galați. Bateria și-a așezat tunurile lângă balta Brateș, iar infanteria desfășurată în linii de luptă înaintează, precedată de patrule de cavalerie, pătrunde în partea de jos a orașului, se întărește cu peste 200 de infanteriști înarmați din Divizia a 10-a și începe să dezarmeze posturile române de grăniceri. Un vas rus, înarmat cu un tun de 150 mm, venind de la Reni, urcă Dunărea și trage asupra docurilor, vaselor marinei și bateriilor române și în același timp încep focul și bateriile de pe dealul Giurgiuleștilor, aruncând obuze în oraș¹⁰.

⁹ *Ibidem.*

¹⁰ *Ibidem*, p. 40.

Situația trupelor române care apărau Galațiul a devenit gravă. Ele erau atacate din patru direcții: vest, nord, est și sud, iar în oraș, trupele Diviziei a 10-a rusă se agită și se constituie în unități de luptă. Dar avântul cu care luptă soldații români compensează slăbiciunea numărului. Din detașamentul de la Filești, se iau două plutoane de infanterie cu o secție de mitraliere, care sosesc în fugă și atacă cu violență detașamentul rus de la est, îl resping și îl urmăresc până ce trece Prutul.

Pe dealul Țiglina, românii, surclasați numeric, s-au menținut pe linia a doua. După ce primesc în ajutor o companie din Regimentul 50, românii trec la contraatac. Susținuți pe dreapta de detașamentul Milicescu, sosit de la Filești, iar pe stânga de bateriile marinei și ale vedetelor de pe Dunăre, românii au reușit să-i respingă pe ruși. La nord are loc atacul principal, dat de trupe din Brigada a 8-a, sub comanda colonelului Bădescu, între lacurile Mălina și Calica, împotriva grosului Diviziei a noua. Românii înaintează la început greu, din cauza unui puternic foc de baraj al artileriei ruse, dar sunt bine susținuți de focurile bateriilor.

Vedetele marinei reușesc să treacă peste barajul de torpile rus, fără nici o piedică din partea marinarilor ruși. Ele bombardează din flanc pozițiile ruse. Românii atacă violent la baionetă, recuceresc dealul Țiglina, îi eliberează pe camarazii lor și îi resping pe ruși. Atacați și respinși dinspre nord și est, rușii intră în panică și încep să se îngrămădească spre sud, între gara Barboși și podul de pe Siret. Artileria română și trei avioane de bombardament atacă trupele masate în această poziție.

Încolțiți din toate părțile, rușii iau hotărârea de a se preda germanilor. La ora 11 noaptea rușii încep să treacă podul și linia frontului. Pe 22 ianuarie o delegație a Diviziei a 9-a anunță capitularea. Restul Regimentelor 33 și 35, Regimentele 34 și 36 în întregime, Brigada a 9-a de artilerie siberiană, o baterie din divizia a 10-a siberiană și coloana statului major al diviziei, împreună cu tot materialul: 60 de tunuri, arme, muniții, tunuri de tranșee, care erau concentrate dincolo de Siret, la Vădeni, gata să treacă la germani, a declarat că se predau românilor, dacă li se lasă liberă trecerea pentru oameni cu caii și căruțele lor. Cererea lor a fost admisă, cu condiția dezarmării prealabile. Pe 23 ianuarie au fost dezarmate complet și trupele celei de-a doua divizii a 10-a a corpului siberian. Trupele dezarmate au fost apoi îndrumate sub supraveghere peste Prut¹¹. Către sfârșitul lunii ianuarie 1918 nu mai existau trupe rusești în Moldova. Din armata de un milion de soldați rămăseseră doar câteva gărzi de soldați ruși¹².

¹¹ *Ibidem*, p. 41.

¹² *Ibidem*, p. 48.

Evenimentul a avut efect și la Brăila după cum a evocat generalul Robert Kosch. În scrisoarea numărul 15 către soția sa, datată 22 ianuarie 1918, generalul german menționează că de pe data de 21 ianuarie au avut loc „evenimente palpitate”¹³ pe frontul Siretului Inferior. El scrie că Diviziile 9, 11 și 13 ale Corpului IV Siberian, care până atunci se aflau în fața pozițiilor germane, au trecut linia frontului și s-au predat cu tot cu armament germanilor. Germanii au fost martorii luptelor de la Galați, iar imaginea acestora este relatată în memoriile generalului Kosch.

O parte însemnată a diviziilor rusești a trecut linia frontului și s-a predat germanilor de la Brăila. În timpul luptelor de la Galați, Kosch a pregătit de luptă diviziile aliate aflate pe pozițiile construite în 1917 între Brăila și Galați¹⁴. În după amiaza zilei de 21 ianuarie, un artilerist rus s-a prezentat în fața liniei de apărare germane. El a explicat că dorește să treacă la germani împreună cu soldații săi cu tot cu armamentul din dotare. Kosch relatează că ofițerul rus dorea fie să predea armamentul germanilor fie să-l arunce în Siret decât să-l lase în mâinile românilor. Cu acordul lui Mackensen, Kosch îi primește pe fugarii ruși în Brăila în data de 22 ianuarie 1918¹⁵. După cum relatează Kosch, au intrat prin nordul orașului Brăila 3200 de soldați de infanterie, dintre care 50 erau răniți. Printre aceștia se aflau 30 de ofițeri. Aceștia au adus cu ei 47 de mitraliere, 22 de tunuri moderne, 56 de căruțe pline cu muniții, 52 bucătării de campanie, 363 căruțe cu bagaje și 1250 de cai foarte buni. Era un eveniment care i-a șocat și pe germani. Kosch relatează că a fost o victorie ușoară, care îi va deranja pe români și pe aliați¹⁶.

Kosch s-a asigurat că această masă de soldați nu va crea dezordine în oraș și, în același timp, s-a ocupat de cazarea acestora. Totul a decurs ușor, după cum reiese din memoriile generalului german¹⁷. Robert Kosch se aștepta să mai treacă și alți ruși linia frontului, deoarece se mai auzeau loviturile de artilerie ale românilor, care trăgeau de pe șase monitoare aflate pe Dunăre. Însă luptele au scăzut în intensitate, iar în seara zilei de 22 ianuarie nu se mai auzeau focurile de artilerie.

Germanii nu s-au limitat doar să se mulțumească cu această victorie facilă. Au dorit să-i și umilească pe locuitorii orașului organizând o paradă cu prizonierii ruși. Aceștia au trecut prin oraș ca și cum erau aliații germanilor. Fotografii făcute de germani ne arată o defilare perfectă a rușilor alături de caii lor și de armament (figurile 1 și 2). Germanii au permis până și fanfarei rusești să cânte muzica de

¹³ A.M.F., fond N 754, dosar, 9, fila 55.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Ibidem*, fila 54.

¹⁶ *Ibidem*, filele 54, 55.

¹⁷ *Ibidem*, fila 54.

defilare. Soldații ruși erau tineri, sănătoși, bine hrăniți și bine echipați. Tot materialul de război era în bună stare de funcționare. Pentru brăileni era imaginea foștilor aliați, acum trădători, foarte bine pregătiți de război care acum puteau oricând să lupte alături de germani. Un amestec de sentimente trebuie să fi străbătut inimile brăilenilor care observau defilarea rușilor: dezamăgire, umilință, frustrare, frică. Obiectivul lui Kosch era atins: „ce frumoase trebuie să fi fost mutrele uimite ale brăilenilor!”¹⁸. Comandantului îi părea rău că nu a putut fi martor la această „comedie rusească”, fiind grav bolnav¹⁹.

Evenimentele de la Dunărea de Jos din ianuarie 1918 întregeau imaginea de ansamblu a unei situații dezastruoase pentru statul român. Ironie a Istoriei sau nu, în mod paradoxal, la începutul anului 1918, România era singura țară care se afla în stare de război atât cu Puterile Centrale cât și cu Antanta, deoarece se afla în conflict deschis cu singurul fost aliat de pe Frontul de Est. Germanii sunt beneficiarii acestor evenimente, care nu-și maschează satisfacția. Prin vocea generalului Robert Kosch aflăm care era atitudinea germanilor față de români. „Comedia rusească” pusă în scenă de Kosch la Brăila era o demonstrație de forță a germanilor, care avea drept scop umilirea populației românești. În același timp, această atitudine a germanilor trăda rasismul și sentimentul de superioritate pe care îl aveau față de populațiile Europei de Est.

¹⁸ *Ibidem*, fila 55.

¹⁹ *Ibidem*.

Fig. 1. Prizonieri ruși defilând în Brăila (Muzeul de Istorie a Germaniei, nr. de inventar BA 2014/364).

Fig. 2. Prizonieri ruși defilând în centrul Brăilei. (Muzeul de Istorie a Germaniei, nr. de inventar BA 2014/365).